

579

ELŐFIZETÉSI ÁRAK:

A kiadóhivatalban átvéve:
 Egész évre... 16 kor.
 Negyedévre... 4 "
 Helyben házhoz kordva:
 Egész évre... 20 kor.
 Negyedévre... 5 "
 Vidékre postán szállítva:
 Egész évre... 24 kor.
 Negyedévre... 6 "

TISZÁNTÚL

POLITIKAI NAPILAP

Megjelenik minden nap a hét 5 óráig
 Hanap utáni napok kivételével.
 Szerkesztőség és kiadóhivatal:
 Nagyvárad, Apáczai-utca 2.
 Amerikustól kényszerű viszonyok miatt
 vagy megőrzésére nem vállalkozik.
 Előzetesek és hirdetések a
 kiadóhivatalban intézendők.
 Egyes szám ára 3 fillér.

NAGYVÁRAD, december 13.

Magyar kulturpolitika.

Mit érezhetnek Apponyi elődei annak a programnak láttára, a melyet a koalíció kultuszminisztere tegnap tömör vázlatban az ország elé tárt?

Legalább is irigységet, a szót tiszta értelmében véve. Olyan harmonikus, komoly, határozott egész az Apponyi programja, mint a minő egész élete, egész jelleme.

Apponyi nem feleli, hogy címében benne van a vallásügy is és e címet nem hagyja pusztán disznek. Első dolog ebben a széttagolt hazában a felekezeti béke megóvása s még nem volt magyar miniszter, a ki e tekintetben önérzetesebben és igazabban mutathatott volna rá az elért eredményre.

A felekezeti béke megzavarására kitűnő eszköznek bizonyult eddig a 48-as törvények egyik elsietett részlete, az 1848. XX. t. c. Katholikus részről aggodalmakat, protestáns oldalról jogosulatlan aspirációkat szított ez a törvény s elég volt egy-egy szikra a féltékenység lángjának fellobbantására. Apponyi bölcsesége kiszedte a sebtében készült törvény látzólagos méreg fogait, mikor a jogfosztás ellen tiltakozott, de az állam részére

sem tartott fenn más kötelezettséget, mint a segélyezést.

Másik égető kérdése a magyar kulturpolitikának a tanítók elégedetlensége. Itt is nehéz helyzete van a miniszternek. Egyfelől a kor növekvő igényei és a fokozódó drágaság, másfelől az állam pénzügyi helyzete állítanak fel a Scyllával és Charibdissal vetekedő sziklákat a kulturpolitikus sajkája elé. Az igények fokozódása már-már forrongásig vitte tanítóinkat s olyan légvárakat épített velük, a melyeknek a való élet előtt szét kellett foszladozniuk. Apponyi megtalálta azt a megoldást, a mely az egyén és az állam anyagi egyensúlyának egyaránt megfelel. A tanítók képesítését egybevetve más állami alkalmazottak képzettségével, meglehetett találni azt a lépcsőfokot, a melyre a tanítót állítani nemcsak lehet, de kell is.

Igaz, ez sok tanító elégedetlenségével fog találkozni. De hiszen ezen könnyen lehetne segíteni pl. akként, hogy a melyik elemi iskolai tanító magasabb, mondjuk polgári iskolai képesítést szerez meg, annak a fizetése is emelkedjék a képzettsége arányában.

A tanítói kérdés megoldásának állandó koloncai a nemzetiségi tanítók. Ezek jó része messze marad a magyar tanítók színvonalától, másik része pedig nem megbízható Egyfelől méltánytalanság volna

a kisebb képzettségű tanítónak ugyanannyit adni, mint a teljesen megfelelőnek, másfelől viszont a magyar állam pénzével nem jutalmazhatunk olyanokat, a kik nekünk ellenséget nevelnek s a magyar nyelv ismeretére növendékeiket nem tudják vagy nem akarják rávezetni. Itt is szerencsés kézzel találta meg Apponyi a megoldásnak egyetlen igazságos és nemzeti szempontból sem veszélyes módját, a mely ad a tanítónak kenyeret, de szab elé kötelességeket is a haza iránt. S mivel a kötelességek minden becsületes honpolgárt kötnek, jó szándéku férfi nem térhet ki előlük. A ki pedig kitér, hát az térjen ki az állam jótékony-sága elől is.

És még megannyi apró részlet, amelyek mind a miniszter igaz lelkesedését, tárcája iránti szeretetét, hazafias, nemes gondolkodását, ideális eszmevilágát hirdetik. Örömmel szívjuk magunkba ezt a tiszta magyar levegőt, mely belőlük felénk árad s örömmel látjuk a nagy haladást a mult időkhöz képest. A magyar kulturpolitikában immár nemcsak politika van, hanem kultúra és — magyarság is.

*

A fiumei kormányzó látogatása.

Nákó Sándor gróf fiumei kormányzó ma délelőtt megjelent a képviselőházban és meglátogatta Wekerle Sándor miniszterelnököt.

„TISZÁNTÚL“ TÁRCZÁJA.

Crocodiles pour dames.*

Franciából fordította: N. Gy.

(Vége.)

Nincs állat, mely érzékenyebb lenne a vérméregzés iránt, mint a krokodil: egy szem ólom, mely testébe hatol, elég arra, hogy az állat két nap alatt megdögöljék. Nagyság szerint más más karamba helyezik a krokodilusokat. Igen nagy inyencek t. i. s a kis krokodilusok gyakran zsákmányává lesznek a nagyoknak. Mindazáltal Campbell azt állítja, hogy kosztosai ártatlan, jóérzésű teremtetek, kivéve június hónapját, mikor a hímek párbajra kelnek. A legnagyobb veszedelemben kerülne az, aki ilyenkor közéjük menne. Lángoló szemekkel, lihegve rontanak neki ilyenkor a rácsnak, mely a látogatókat elválasztja tőlük, s megrázzák azt rettenetes böggéssel. A többi hónapokban Campbell nem állal közéjük menni, s megüli kosztosait, melyeknek hatalmas állkapcsai ketté haraphatnák

öt, Segédei már óvatosabbak; nem annyira a harapásától félnek az állatnak, mint inkább szörnyü farkcsapásaitól. Jaj a földre terített embernek! Társai későn sietnének segítségére.

Figyeljük meg most már a krokodilus kikelését, első lépéseit, újuságát. A nőstények júliusban tojnak, harminc esetleg 60 tojást egy-egy, a tojások alakja a vadkacsához hasonló, színük szép porcellán-fehér, hoszuk körülbelül hét centiméter. A nőstény előzetesen fészket készít tojásai számára, hátsó lábával növényi hulladékot, sarat kaparva össze. A tojásokat vékony hulladékréteggel fűdi be, hogy indiszkrét pillantásoktól megóvja, azután vadul őrizi a fészket, de a költést egészen a nap melegére bizza. Ha egy madár, vagy akár pillangó repdes a fészkek körül, ez a minta anya rögtön magán kívül van, s minden csekélységért könnyet hullat. Hanem csak a kikelésig marad minta anya: kötelességeinek akkor vége szakad. Alig hogy fölszakad a tojásból, a nélkül, hogy kimászásukat megvárná vagy, hogy gondja lenne a kicsinyek állapotára, az anya eltávozik a fészektől a nélkül, hogy valaha ahhoz visszatérne. A

kicsinyek lássák, hogy boldogulnak.* Campbell nagy sikerrel alkalmazza a költőgépet. Ritka dolog, hogy a beléttet negyvenöt tojásból kevesebb gyík válnék negyvenöt. Ez az egyszerű adat világot vet az új vállalat jövedelmezőségére. A tojás tucatja huszonöt frank s azok mind jók. Hanem aztán néhány napos alligátor-baby-ért hét nyolc frankot fizetnek. Nem lehet eleget vinni a piacra. A kis alligátorok az első héten vágott ökörhúst kapnak: ebben áll minden gondozásuk. A második héten már rendes bánásmódban részesülnek. Egy héten egyszer,

* Minden anyaállat csak addig őrzője, anyja kicsinyeinek míg azok rászorulnak; mihelyt a kicsi saját lábára állhat, vége az anyai érzelmenek: anya és gyermeke nemcsak közönyösek egymás iránt, hanem esetleg civakodó, marakodó vetélytársak, főleg, ha koneról van szó. Az anyai magatartás e megszűnése azt bizonyítja, hogy az anyai érzés tisztán ösztönszerű, öntudatlan az állatnál s így egyáltalán nem állítható párhuzamba az emberi anyai szeretettel, mely a sirig tart, s egyre nő. Az embert állattá semmiféle «szabad gondolkodás» (lucus a non lucendo) nem változtathatja.

Sirolin

Emeli az étvágyat és a testet, megszünteti a köhögést, vándorlatot, éjjeli izzadást.

Tüdőbetegségek, hurutok, számar-köhöges, skrofulozis, influenza

ellen számtalan tanár és orvos által naponta ajánlva.

Mint hogy értéktelen utáztatokat is kínálnak, kérjen mindenki „Roche” eredeti csomagolást.

F. Hoffmann-Lab Roche & Co. Basel (Svájc)

„Roche”

Legjobb orvosi rendelésre a gyógyszerár-tárnak. — Ára évenként 4.— forint.

Az indennitás. A képviselőház pénzügyi bizottsága ma délelőtt 10 órakor ülést tartott a kormány indenniti-javaslat tárgyában. A kormány részéről Wekerle Sándor miniszterelnök jelent meg.

Sághy Gyula előadó kérelmére, ugy elfoglaltságára valló tekintettel Issekutz Győzőt helyettes előadónak választották meg.

Wekerle Sándor előadta, hogy a javallatba mindössze egy novum van, hogy tudniillik az összes kiadások a felszerelési kiadásoknak ránk eső részét is beleértve az 1906. évi IX. törvény cikk alapján állanak.

Bizony Akos felszólalása után Széll Kálmán javaslatára kimondta a bizottság, hogy a rendkívüli felszerelési kiadások nem az 1906. évi IX. törvény alapján állanak. Ezek után az indennitit a bizottság megzavazta.

ORSZÁGGYÜLÉS.

A képviselőház ülése.

Budapest, december 13.

Elnök: *Justh Gyula.*

A kormány részéről jelen vannak: *Wekerle, Darányi, Apponyi, Fosipovich.*

A földmivelésügyi tárca utolsó fejezeténél felszólalt *Brestyánszky Kálmán*: Mezőti tegnapi beszédével polemizál. A tételt elfogadja.

Molnár Albert: Mezőti tegnapi beszéde készleti felszólalásra, bár érzi hogy a vita máris hosszúra nyulik (Ugy van) s az unalmasság veszedelme is fenyegeti. Mezőti egészen más itt, mint odakünn s ezért ha nem is valótlán, de rosszhiszemű az az állítás, hogy ő a békét hirdeti. Épen az ellenkezőjét cselekszi ennek. Felolvassa Mezőti egy kiáltványát. Ez a legégetőbb gyűlöletet s a legféltelenebb izgatást tar-

vasárnap délután kapják ki a porciójukat: ez a heti porció pedig nem egyéb mint hushulladék, melyet a vágóhídon vásárolnak, vagy pláne egészségtelen, fogyasztásból kizárt marhahús. A krokodilus tudniillik a menyiségre néz, nem a minőségre. Mindazáltal a »sikoltozó és nyöszörgő« hus kellemes változatosság neki. Azért Campbell szívesen látja a Hotsprings-től és a szomszéd városból jövő vasárnap délutáni látogatókat. Sokan élő tyukot, vagy házi nyulat hoznak magukkal s mulatságból bele dobják a karámba. Erre aztán kezdődik a játék, a fogadás, mert a yankee janithatatlan játékos t. i. hogy melyik állat tűnik el legelőbb a szörnyeteg gyomrában. Ha az ujszülött krokodilusok keresettek, a felnőtteket sem nehéz elhelyezni. Kocsmárosok, vendéglősök, kereskedők kirakatkuba egy vagy két méternyi eleven alligátort helyesnek reklám gyanánt. Az ilyen »kiállításoknak« mindig van sikere. Egy nagy szappangyár ügynökök gyanánt alkalmazza az alligátorok. A gyár jegye rá van festve a hullók hátára, melyeket összes fióküzleteihez elküld; csak Kaliforniában több százra megy az ilyen ügynökök alligátorok száma.

Néhány hónapja Campbell újabb osztályt rendezett be alligátorparkjában: néhány tucat két három méter hosszú alligátort választott ki, s azokat tornáztatja, abban a reményben, hogy jó pénzért eladja, cirkuszoknak, orpheumoknak. Mutatványaik persze nem nagyon bonyolultak, lévén a gyíkok okossága igen korlátolt. Campbell ambíciója nem terjed tovább, mint hogy »tobogán«-ra tanítsa alligátorait! Először felkuszna egy lejtőn az állvány magaslatára, onnan pedig meredek csatornán belecusznak a vízbe. Ne reszkessünk a gyíkfaj jövőjeért: M. Campbell áll ért. Ha nem is igen van remény ahhoz, hogy az alligátorok az intelligencia magas fokára emelkedjenek, a felől nyugodtak lehetünk, hogy marad még krokodilus elég ipari célokra ép úgy, mint divathölgyek mulattatására.

talmazza (Igaz, ugy van.) A nép jogos panasztát, követelését a szocialisták felismerik, kihasználják.

Ez igaz, igaz az is, hogy a magyar gazdasáadalom nem igen foglalkozott eddig ezzel a kérdéssel, de meggyőződése, hogy kölcsönös szeretettel és igazsággal mégis meg fogják egymást érteni a gazdák és munkásaik (Helyeslés.) A közigazgatás tisztviselői is sokat mulasztanak, akiknek be kellene látniok, hogy nem érettük van a köz, ellenben ők a köz szolgálói. A népet nem tisztelni, hanem szeretni kell (Ugy van.) A szocializmus legfőbb bűne, hogy elérhetetlen vágyakat ébreszt a népben. (Igaz.) Gyűléseiken soha sincs szó munkásról, csak állítólagos jogtalanságról és élvezetekről. Sok gyógyítani, javítani való van ezen a téren, ezt el kell ismerni, de el kell ismerni azt is, hogy ezt nem szocialisták fogják megcsinálni. Az elv melynek a munkásokat és gazdákat egyaránt vezetnie kell az, hogy segíts magadon, az Isten is megsegít. A miniszter iránt feltétlen bizalommal van s ezért a tételt elfogadja. (Helyeslés.)

Csernoch János: A szocialisták egyik legfőbb bűne, hogy a népet elidegeníteni akarják a papoktól s ezáltal a vallásuktól. Mert jól tudják, míg a nép vallásos, addig megközelíthetetlen az ő eszméik számára. Védelmébe veszi a papi urodalmakat, melyeken a munkásoknak igen jó dolguk van. Tiltakozik azon üldözések ellen, melyeknek a papság, szocialista lapokban nap-nap után ki vannak téve. A tételt elfogadja.

Szkicsák Ferenc, Darányi miniszter és *Lázár* beszéde után elfogadták a földmivelési költségvetést.

Következik a

kultusz-tárca

költségvetése.

Sághy Gyula előadó ismerteti a költségvetést. Egyetért a miniszter eddigi nyilatkozataival. Volnának megjegyzései, de minthogy a miniszter ur úgy is behatóan fog nyilatkozni, nem akar ennek elébe vágni. Különösen mikor ilyen férfiu áll a kultusz-ügyek élén. (Éljen Apponyi!) Ajánlja a költségvetést elfogadásra. (Eljenzés.)

Apponyi beszéde.

Apponyi Albert gróf kultuszminiszter: Tájékoztatni akarja a Házat tárcája vezetéséről. Egész erejét akarja szentelni tárcájának. (Eljenzés.) Hogy elég lesz-e ereje, azt a jövő mutatja meg. A kormány átmeneti, állandóan nem volna a kormány hajlandó ez alapon kormányozni. (Helyes.) Míg a nemzet szélesebb alapon nyilvánja akaratát, folyó ügyeket intéz a kormány, de a nemzetet addig is az egész vonalon erősíteni akarják. (Eljenzés.) Az alkotmány erősítésének egy pillanatig sem szabad szünetelni. Nemzeti alapon akarják lerakni a jövő alapjait. (Helyeslés.) Tárcája keretében talált égető kérdéseket, melyek megoldását nem halaszthatta. Ott találta az 1848. XX. t.-c. végrehajtásának kérdését, melyet kötelessége volt a benne levő nyugtalanító momentumoktól megszabadítani. (Eljenzés.) A protestáns egyház dotációját rendezte, 3000000 utaltatik erre ki. E mellett felmerül az, hogy a *katholikusok autonómiaja* is biztosítottassék. A katolikus lelkesíti *kongrua* rendezésével is foglalkoznia kell. (Helyes.) Ezekkel már behatóan foglalkozott. Az 1848. XX. t.-c. kizárt minden vagyon- és jogfosztást, célja, hogy az állam a támogatásra szoruló egyházakat támogassa. Ily értelemben akarja e kérdést megoldani. (Helyeslés.) Most a felekezetek közt a legnagyobb egyetértés van, ezt apolni is óhajtja. (Eljenzés, taps.)

Népiskolai ügyünkkel is foglalkoznunk kell. Sok történt e téren, de még sok a megoldásra váró feladat. Az 1904. 5. iskolai évben 540 ezer még nem járt az iskolába az iskolakötelezettség közt. (Mozgas.) E számban megdöbbentő arányban részesülnek a szinmagyar alföld városai. Sok nem iskola hiányból, de egyéb okokból nem jár iskolába, — de legtöbbször az iskolahiány az ok. Már több

vároossal érintkezett és tanyai iskolák létesítésével igyekezik a bajon segíteni. Óriási a sokasága a megoldandó feladatoknak, melyek óriási pénzügyi terhet rónak az államra.

Farkasházy: A tengerészetre többet adunk!

Apponyi: Az ország védelméről is ép úgy gondoskodni kell, ha nincs is a védelem olyan népszerű formában, mint szeretnénk. Különbözn csak a statusquo fenntartására vállalkozott a kormány. Az egész világon sajnos így van, hogy hadseregfenntartás elvon nagy összeget a kulturcéloktól. Ó teljes erővel törekszik ennek megszüntetésére. (Eljenzés, taps.) De nem járulhat hozzá, hogy hazánknek még most védelmi tekintetben inferioritása legyen. Gondos háztartással törekszik a kormány, hogy a legnagyobb szükségletek fedeztessenek. 4000 tanítóval többre volna most szükség, de két év előtt még ötezer kellett. Ebben már van valami vigasztaló. Ez uton haladva 8 év alatt megszűnik e mizéria. Ha a gazdasági viszonyok fellendülnek, kívánja a kulturügyek fokozottabb részesedését is és tudja, hogy ebben a pénzügyminiszternél a legnagyobb előzékenységre talál. (Eljenzés.) Helytelennek tartaná bármely tényező visszautasítását, melyek kulturánk fejlesztéséhez járulnak. Ha a hitközségek és községek hozzájárulását elutasítanák, ez óriási terhet róna az államra. Az egyházakat, melyek garanciákat nyújtanak arra nézve, hogy az állami célokkal harmoniában működnek, támogatni fogja. (Helyeslés.) De nem tűri, hogy a legcsekélyebb eltérés is történjék ettől. (Eljenzés, taps.) Szól a tanítók fizetésrendezéséről. (Halljuk.)

A tanítókra oly feladat nehezedik, melyhez a lélek megelégedése kell és ezt nyujtanunk kell nekik (Ugy van.) *Sötét célu izgatások* is bevegyültek a tanítók mozgalmába (Ugy van.) Múltányossággal, emberszeretettel szétválasztja a jogos igényeket az indokolatlanoktól, melyek *bűvös agitáció* eredményei. (Helyeslés.) Elmondja minő fizetésrendezést akar (Halljuk.) Az állam ügyeit nem lehet úgy viinni, hogy az állam ellenségeit is támogassa. (Eljenzés, taps.) 5600 állami, 22,000 nem állami tanítóval kell számolnia. Az állami tanítóknál 1200, 1100, és 1000 korona alapfizetést akart korpótlékkal. (Helyeslés.) Ez a kezdőfizetés megfelel az állami tisztviselőktől megkívánt gyakorlati időnek. A nem állami tanítókról szól. (Halljuk!) Ezekre nézve kezdő fizetés ugyanaz, mint államiaknál, természetesen az állam itt kiegészíti csak. Az egyszer megállapított állami segély le nem szállítható lesz. Ez a rendezés 6 millió évi többletnek felel meg. Ez rendkívül nagy javulást jelent. Neki mindig tekintettel kell lenni arra, hogy az állam pénzügyeit zilált helyzetbe ne hozza. De így is eléggé gondoskodva lesz a tanítókról kellőképpen egyelőre. Mikor az állami pénzügyek megerősödnek, még több igényt lehet kielégíteni. De e fizetés kiegészítéshez megállapítja a feltételeket valószínűleg januárban benyújtandó javaslatában. *Megkivánja hogy a felekezeti iskola a magyarnyelv tanítása tekintetében elfogadja a kormány intézkedését, használja az előirt tankönyveket. A magyar történelem, földrajz és a polgári jogok és kötelességek magyarul taníttassanak.* (Eljenzés, taps.) Az átmeneti időre, míg alkalmas tanerők lesznek minden iskolában, nem vonja meg a kormány a segélyt.

Apponyi beszédét így fejezte be: Aki a nem magyar ajku népiskolában elszigetelt várat lát az állami törekvések ellen, az e vár részére ne reméljen támogatást az államtól, hanem legyen rá elkészülve, hogy mi ezt a várat le fogjuk rombolni. (Zajos éljenzés és taps.) A tanfelügyelet reformját is előkészíti úgy, hogy bürokratikus munkával ne legyenek a tanfelügyelők túlterhelve. Otven hozzáértő iskolagazgatót is meg fog bizni az iskolák ellenőrzésével. A fizetett szakfelügyelők működésétől nagy eredményt vár. Az állami iskolák ellenőrzésében a helyi hatóságoknak is juttat bizonyos szerepet s a törvényhatóságokban n.p. oktatási bizottmányok szervezését sürgeti. A képző intézetek reformját úgy tervezi,

hogy a tanítók gazdasági és szociálpolitikai ki-
képzésben is részesüljenek.

A kisdudóvügy igen jelentékeny mértékű
fejlesztését is fölülte szükségesnek tartja. E
tekintetben a törvényt is meg kell változtatni.
A gazdasági ismétlő iskolát minden nagyobb
községben föl kell állítani. Míg a népoktatás
terén az extenzív fejlesztés a fő, a középisko-
lákat csak intenzíve akarja fejleszteni, mert a
középiskola talán már több, mint amennyi
kellene. Ahol pedig mégis középiskola kell,
ott reáliskolát óhajt állítani. A polgári iskola
reformjáról még nincs végleges véleménye. Az
egységes középiskola ügyében sincs még kész
tervezet. A jogakadémiák reformja ügyében
értekezletet fog összehívni.

A harmadik egyetem felállításának tervé-
vel már készen van, de csak a benyújtandó tör-
vényjavaslatban fogja elárulni, hogy hol lesz a
harmadik egyetem. (Derűtség.) A képzőművé-
szetek terén az a terve, hogy festőakadémiát
létesít, hogy a mintarajziskola és mesteriskola
közt tátongó úrt betöltse. A kultura minden
kérdésében főcélja a nemzeti gondolatnak, az
állami egységnek megerősítése. (Zajos éljenzés
és taps.)

Az elnök tíz percre felfüggeszti az ülést.

Szünet után.

Apponyi Albert gróf újból felszólal s kije-
lenti, hogy a tanítók fizetéséről szóló törvény-
javaslatot januárban vagy legkésőbb februárban
fogja beterjeszteni, úgy, hogy a fizetésrendezés
1907. július elején lépjen életbe. Ezen kívül
arra is fölhatalmazást kér, hogy már 1907. jul.
elseje előtt is, a jövő év első felében megad-
hassa a fizetésjavítást egyes sürgős segítséget
követelő esetekben. (Helyeslés.)

Goldis László román nemzetiségi: tiltako-
zik az ellen, mintha a nemzetiségi párt felekezeti
párt volna. A nemzetiségi jelleg azonban nem
akadályozza meg őket abban, hogy vallási kér-
désekkel is foglalkozzanak. Azt kívánja, hogy
minden statisztikai kimutatásban különböztes-
sék meg egymástól a görög keleti román és a
görög keleti szerb egyházat. Ezt megtehetné
a statisztikai hivatal. Tiltakozik az »oláh egy-
ház« elnevezés ellen is. A törvények csak ro-
mán egyházat ismernek. A miniszteriumnak
negyvenhat magasabb hivatalnok van s ezek
között nincs egyetlenegy görög keleti román
sem, holott ez az egyház Magyarországon mind-
járt a római katolikus után következik. Három
millió román között egy művelt román hazafi
csak találkozik, akit a miniszteriumban ki le-
hetne nevezni. A görög keleti románoknak jo-
gos panaszaik vannak a tekintetben is, hogy
sokkal kevesebb állami segítséget kapnak, még
tizedrész annyit sem, mint például a protes-
tánsok. A harmadik egyetemet szerinte Aradon
kellene felállítani.

Barabás Béla: Ezt már én is helyeslem.
(Nagy derűtség.)

Goldis László: Aradnak nincs egyebe úgy
sem, mint egy szentelt fájdalom, a tizenhárom
vértanu emléke. Fölhívja az ország figyelmét
arra, hogy a zsidóság az ország népének
csak 4%-a, a középiskolákban azonban 25, az
egyetemen pedig már 55 százalék a zsidó.
Ha ez így tart, akkor a felekezeti surlódás t
aligha lehet majd elkerülni.

Goldis beszéde után a vita folytatását
holnapra halasztották s ezzel a mai ülés vé-
get ért.

A függetlenségi pártszervezkedés.

Kossuth Ferenc körlevelet intézett az ország
összes kerületi függetlenségi pártvezetőségéhez,
amelyben felhívja figyelmüket a pártszervek-
edés szükségességére és kívánatosnak mondja,
a törvényhatósági bizottsági tagok választá-
sakor függetlenségi jelölteket állit a párt
és azok megválasztását egész buzgalommal ke-
resztül viszi.

Városi közgyűlés.

— Első nap. —

Nagyvárad város törvényhatósági bizottsága
tegnap átesett a nehéz kérdésen: a tisztviselők
fizetésrendezésének ügyét elintézte. A város-
atyák úgy viselkedtek a fontos és anyagi te-
kintetben is jelentőségteljes kérdésben, hogy a
városi tisztikar hálás lehet érte. Nem csak fen-
tartotta előbbi határozatát, hanem az az ellen
felhangzott panaszokat is igyekezett orvosolni.

A jövő év elejétől tehát a város szolgál-
latában levők is tűrhetőbb fizetést élveznek s
ha nem is dotálja őket fényesen a város, de
legalább megkönnyíti a megélhetésüket.

A tegnapi tanácskozás este fél 8 óra után
ért véget s bizony még mára is maradt elin-
tázni való bőven.

A mai folytatólagos közgyűlésen a jövő
évi költségvetés kelt nagyobb vitát.

A tegnapi közgyűlés lefolyása a követ-
kező volt:

Glazl Antal elnökölt.

Jelenvoltak:

Dr. Bozók Alajos, dr. Döry Ferenc, Hlatky
Endre, dr. Hoványi Gyula, dr. Károly Irén, dr. Ka-
zay Kálmán, Kiss Dávid, Mezey Mihály, Nozák
Rezső, dr. Pácz Sándor, Sipos Orbán, Stark Gyula,
dr. Stokker József, dr. Adorján Emil, dr. Altmann
Jakab, Balogh Döme, Beckay Lajos, dr. Berkovics
Ferenc, Czeglédy Sándor, Czeglédy Jeremiás, Cser
János, Fényes Manó, Déry János, dr. Kecskeméti
Lipót, Schwartz Izidor, Sulyok István, Stern Her-
mann, Széles Lajos, dr. Vucskics Gyula, Veisz Ká-
roly, Feldmann Izidor, dr. Friedländer Sámuel,
Gábel Jakab, Löwenstein Zsigmond, Reismann
Mór, dr. Tóth Ferenc, dr. Veisz Márton, Veisz
Ernő, Aufrecht Mór, ifj. Berger Sámuel, Bartsch
Sándor, dr. Grósz Menyhért, Ince Lipót, Köblös
Ferenc, Knapp Sándor, dr. Kurländer Ede, dr.
Munk Béla, Miskolczy Barnabás, dr. Moskovits
József, Moskovits Mór, ifj. Moskovits Mór, Mosko-
vits Miksa, Papp György, Plesz Aron, Rendes
Vilmos, Rendes Szidor, Sebestyén Lajos, Ternyei
Antal, Rimler Károly, Bordé Ferenc, dr. Istvánffy
István, Juricskay Barna, dr. Cseresnyés Béla, Gerő
Armin, Komlóssy József, Darvassy Lajos, Lukács
Odön, Dus László, Tóth Márton, Sztarill János,
Szántó Lajos, dr. Baróthy Akos, Ragány János,
Szücs Géza, Markovics Sámuel, Papolezy Ferenc,
Jablonszky Emil, Lakos Lajos.

A polgármesteri jelentés után elnököl
főispán a szükséghez képest Horváth Géza
rendőrbiztost tiszteletbeli alkaptánynya, Zilahy
Antalt pedig tiszteletbeli rendőrbiztossá ne-
vezte ki.

Az 1907. évre összeállított legtöbb adót
fizetők névjegyzékét tudomásul vették.

A közig. bizottság tagjai.

A közigazgatási bizottságból ez év végén
öt tagnak, Berkovits Ferenc, dr. Hoványi Géza,
Mihály Adolf, Rádl Ödön és Sulyok Istvánnak
mandátuma lejár.

A törvény szerint titkos választás útján
töltötték be az öt helyet. A választás vezeté-
sére a főispán bizottságot küldött ki, melynek
tagjai voltak Mezey Mihály, dr. Vucskics Gyula
és Beckay Lajos. Megválasztottak 3 évre a
közigazgatási bizottságba:

Rádl Ödön	08,
Sulyok István	08,
Berkovits Ferenc	05,
Hoványi Géza	45,
Radó Ignác	39.

szavazattal. Szavazatot kaptak még Szokoly
Tamás, Adorján Emil stb.

Az igazoló választmány megalakítása.

Az igazoló választmányba megválasztották
az eddigi tagokat: Berkovits Ferencet, Hlatky
Endrét, Mezey Mihályt, dr. Molnár Imrét és dr.
Döry Ferencet.

A főispán kinevezte, az igazoló választ-
mányba: elnökül dr. Adorján Emilt, Szokoly
Tamást, Schütz Albertet és dr. Stocker Jó-
zsefet.

*

Az utcai közlekedésről alkotott s jóváha-
gyott szabályrendeletet kiadták a városi ta-
nácsnak végrehajtás végett.

A tisztviselők fizetésrendezése.

A tanács előterjesztette a városi tisztvise-
lők fizetésrendezéséről szóló javaslatot a pénzü-
gyi szakbizottság véleménye értelmében.

Dr. Stocker József szólalt fel először. A
fizetésjavítást komolyan akarják s ezért minden
kontroverziát el kell kerülni. Figyelmebe kell
venni a munkakört. A II. és III. osztály között
nagy különbség van. Javasolja, hogy a II. és
III. oszt. osszák meg. Az I. aljegyző, árvaszéki
ülnök, I. alkaptány és mérnök 3600, 3800 és
4000 kor. fizetést, a mérnök még 500 kor.
pótlékot is kapjon.

Az életbeléptetést 1907-re óhajtja, de
ugy, hogy más dolgot ezzel ne üssenek agyon.
A villamos műtől ne vegyék el a létalapot.
Ugy szavazzák meg a fizetésrendezést, hogy
esetleg 3—4 százalékkal emeljék a közköltőt.

Dr. Kurländer Ede fejtegeti, hogy a villa-
mos mű megbirja a felvett összeget. Azt azon-
ban ellenzi, hogy már most kimondják, misze-
rint 3 év alatt a fizetésjavítás teljes összegét
megadja a város.

A tanács javaslatát elfogadja azzal, misze-
rint kapcsolják ki belőle azt, hogy 3 év alatt
az egész javítást megadják.

Dr. Döry Ferenc és Gábel Jakab a polgári
iskolai tanítók fizetéséhez szólottak. Gábel még
a Stocker által kívánt új osztályozáshoz is szólt
s azt ellenzi. Ne bolygassák meg a javaslatot.
A fizetésjavítás egész összegének 3 év alatt le-
endő kifizetését helyesli, még ha az közköltő
emeléssel járna is.

Miskolczy Barna elfogadja a tanács javas-
latát azzal, hogy Sztarill János árvaszéki ülnök-
nek adják meg az általa kért magasabb össze-
get. Régi, buzgó képviselője a városnak. A
nagyváradvárosi árvaszékről a legelismertebben
szól.

Dr. Friedländer Samu nem hisz a város
egészes fejlődésében a mostani vezetés mel-
lett. Ki kell hagyni a 3 év alatti kötelezettséget
a 100 százalék kifizetésére vonatkozólag. Stok-
ker József indítványát elfogadja.

Balogh Döme az adózó polgárok érdekeit
fejtegette. A Stocker által javasolt új osztályo-
zást elfogadja.

Dr. Károly Irén szívvel-lélekkel hiva a
tiszviselők fizetésrendezésének s elfogadja a
tanács javaslatát. A fedezetre vonatkozólag
azonban felvilágosítással szolgál, az igazság
érdekében. A villamos mű a most elvonni szán-
dékolt 22,000 koronán felül a színháznak ön-
költségen adja az áramot, a középületek vi-
lágítási felszereléséből 15000 kor. költséget át-
vállalt, a tisztviselőknek olcsóbban adja az
áramot, humanus célokra ingyen szolgál s már
3 évi tenállás után a közvilágításért és a
középületek világításáért járó 51000 koronát
elengedi. Most még ezenfelül kívánják a 22000
koronát. A város közvilágítása évenként 80,000
koronába kerül, tehát összesen 102,000 koro-
nát kérnek a villamostelegtől. Megbirja-e ezt,
senki nem tudja. Hogy három év után tehe-
tik-e ezt a teleppel szemben, a törvényhatóság
megítélésére bizza. Figyelembe veendőnek tartja
még azt is, hogy a jóváhagyott szabályok sze-
rint 90,000 koronát kell értékleírásra venni.
Képes-e a telep ez összeget, továbbá a köl-
csön kamatját és törlesztését és még 102,000
koronát elviselni. A 80,000 koronát még el-
birja, de még 22,000 koronát nem. Ezért nem
venné el ez összeget, nehogy megbénítsa a
fiatal művet. Ha nem bírja meg majdan a
terheket s a szükségletet, azt fogják mondani,
hogy minő vállalat az, amely nem jövedelmez
s el kell adni, vagy bérbeadni. Ettől félti a
telepet.

Dr. Kecskeméti Lipót egy részletre vonatkozólag szól. A miniszter az iskolafelügyelő állás megszüntetését feleslegesnek tartja. Helyes volna, hogy erre nézve az iskolaszéket is kérdezzék meg.

Gábel Jakab a minisztert kritizálja, a felügyelő igazgatóra vonatkozó kijelentése kapcsán. A felügyelő-igazgató állás szükségét fejtegette.

Sipos Orbán elfogadja a tanács javaslatát, a Stocker indítványával leendő változtatás alapján. A felügyelő-igazgatói állást nélkülözhetetlennek tartja. A tanítók fizetésének leszállítására vonatkozólag tett miniszteri észrevételeit tévesnek tartja.

Hlatky Endre az esetre, ha Stocker indítványát elfogadják, ő indítványozza, hogy az alügyész is az új osztályozásba bevételék. Az iskolai felügyelő-igazgató és iskolaszéki jegyző állások fentartását kívánja. Végül felemlíti, hogy még vannak egyes kérvények beadva, de azok nem lettek előterjesztve. — Ezek ismertetését kéri.

Dr. Moskovits József azt vitatja, hogy a mostani fizetési javaslat sem elégíti ki a kívánalmakat, elégedetlenek vannak. Elfogadja változatlanul a tanács javaslatát.

Dr. Stocker József előbbi indítványát részletesen fejtegeti s elfogadja Hlatky azon indítványát, hogy az alügyész is az új előnyösebb osztályba jusson. A villamosműtől ne vonják el a 22000 koronát, mert ezzel megdrágítják a telepet, holott egy kezdő vállalatnak tartalék-alapot kellene teremteni.

Balogh Döme után Rendes Vilmos indítványozza, hogy a fizetésrendezés egész összegét 3 év alatt fizessék ki, ha ez 2 százalék közköltséget emelésből kielégíti.

Dr. Adorján Emil ellene van, hogy megkössék a város kezét, mikor adják meg az egész felemelt fizetést. A közköltséget emelését ellenzi, mert az élet nemcsak a tisztviselőknek, hanem a polgároknak is megdrágult.

Elnöklő főispán megjegyzi a Stocker indítványára, hogy a fizetés javaslatot már jóváhagyta a miniszter s csak a felebebeszések tárgyalhatják. Kéri Stockert, hogy vonja vissza indítványát.

Dr. Stocker József fejtegeti, hogy nincs a javaslat jóváhagyva. Kénytelen indítványát fentartani.

Elnöklő főispán kéri, hogy ha megbolygatják a javaslatot, adják vissza a tanácsnak.

Rimler Károly a fedezet kérdését tárgyalja. A villamos mű iránti aggodalmak nem állanak meg. A Stocker által tett indítványt az új osztály felállítására elfogadja, mert örül, ha 1100 koronával a sérelmeket orvosolni lehet. Az egész fizetésjavítás megadásának idejét a közgyűlés bölcsességére bizza.

Ezután egy fél óráig tartó vita keletkezett a kérdés feltevése körül.

Mikor a szavazás mikéntjézt tisztázták, csak oda tértek vissza, amint a főispán először fel akarta tenni a kérdéseket.

A tanács javaslatának nem kifogásolt részét elfogadták, Stocker József és Hlatky indítványával együtt. Elfogadták továbbá Kurlander indítványát, hogy a javítás teljes összegének kifizetését nem köti időhöz a törvényhatóság. A villamos teleptől átveendő 22000 korona kérdése telett a költségvetés tárgyalásánál határoztnak.

A városi igákat továbbra is házi kezelésben hagyták.

A Népkönyvtár részére 800 korona segélyt szavaztak meg.

Interpellációk

Egy sereg interpelláció volt bejelentve, a melyeket lanyha érdeklődés mellett mondtak el.

Dr. Adorján Emil az ex-lex alatti időből származó adó hátralékok után szedett késedelmi kamatok ügyében interpellált.

Schwarzs Izidor kifogásolta, hogy a villamos vasut ellenőrzését nem teljesítik, pedig erre egy bizottság van kiküldve, de ez nem működik.

Dr. Kazay Kálmán a nagypiacéri vasuti feladóállomás elhelyezését sürgeti. A villamos vasut sineinek lefektetését, az uttest takarítását kifogásolja. A kispacsi villamosvasuti állomás bódé nem szükséges. — Miért nem jár még mindég a váradi-velencei állomásra a villamoskocsi?

Széles Lajos kifogásolja, hogy a városház építésével még nem számoltak el, dacára, hogy 4 év óta kész az épület.

Lukács Ödön tanácsnok kifejtette, hogy a késedelmi kamatot helyesen szedik s bemutatta erre vonatkozólag a miniszteri rendeletet.

Rimler Károly válaszolt a többi interpellációkra. A villamos vasut ellenőrzésére vonatkozó ügyrendet most készíti a bizottság. — A nagypiacéri feladó állomásnak a város jelöl ki helyet, de ezt a villamos vasut a városnak engedte át. Most folynak a tárgyalások az áruraktár átvétele tárgyában s itt lesz a feladó állomás. — A városháza építésére vonatkozó leszámlálás folyamatban van. Közelebb beterjeszti a jelentést. Az építkezési költség ki van fizetve.

A válaszokat tudomásul vették s a közgyűlést este fél 8 óra után a főispán berekesztette. A még hátralevő ügyeket ma, pénteken délután tárgyalják.

A vármegyék gazdálkodása.

Most hogy a vármegyei költségvetések felülvizsgálatát teljesíti a miniszter, a megyei költségvetések elkészítésénél meglehetősen hanyagságra jött rá. Ebből kifolyólag szigorú körrendeletet intézett minden vármegye törvényhatóságához, melyben az eddigi rossz uzus megsemmisítését rendelte el.

A vármegyék a költségvetéseket rendszeresen az év végén terjesztették fel a miniszteriumba. Ez az idő pedig már oly rövid volt, hogy a költségvetéseket nem lehetett alaposan átvizsgálni. Így keletkeztek aztán olyan tételek, melyeknek fedezetét a felületes vizsgálat miatt az államnak kellett teljesíteni. Ezenkívül a költségvetés késedelmes felterjesztése miatt a megyei háztartásban meg nem engedhető bizonytalanság állott elő, mivel a költségvetésben kitüntetett tételeket a miniszter meg is változtathatta. Erre vonatkozólag elrendelte a belügyminiszter, hogy a jövőben a költségvetéseket minden évben október 31-ig minden bizonnyal fölterjesszék felülvizsgálat végett.

A költségvetések elkészítésénél meglehetősen körültekintés nélkül jártak el az előkészítő bizottságok. Nem vettek fel ugyanis egyes fontos tételekre megfelelő összegeket. Így például az előre nem látott kiadásokra oly minimális összeget jegyeztek elő, hogy az év közben előforduló fontos és elmulasztathatlan kiadásokat nem tudták teljesíteni.

Ilyen esetben a vármegye állami pótvadalmazás végett folyamodott. Ezek a kérelmek gyakran olyanok voltak, melyekre a miniszteri tárcák költségvetésében nem volt felvéve semmi. De ha jogos is volt a kérelem, azok oly tömegesen támadták meg a miniszteri tárcákat, hogy csakhamar kimerítették az erre előirányzott összeget.

Ebből kifolyólag a belügyminiszter elrendelte, hogy a költségvetésekben a legszélesebb körű körültekintéssel járjanak el. Itt azonban szigorúan meghagyja, hogy ez a körültekintés reális legyen és a lehető legnagyobb takarékossággal járjon.

A fent előadott rendelet megtartása után, ha mégis fordulnának elő tételek, melyeket tényleg nem lehet előre tudni, az esetben a miniszter nem fog elzárkózni az állami segélyezésektől. Ellenkező esetben pedig, t. i. ha a felmerülő tétel fedezet hiányának a vármegye felületessége az oka, a kiadás teljesítését szintén engedélyezni fogja a miniszter, azonban az így keletkező költségeket pótdóban fogja a megyére kivetni.

Ugyanígy lesz akkor is, ha az egyes tételekre előjegyzett fedezet tulkiadásokkal zárulnak év végén.

Ez a miniszteri rendelet tegnap érkezett meg Biharvármegye törvényhatóságához, ahol bizonyára lesz belőle mit alkalmazni a jövőre.

UJDONSÁGOK.

A Központi Néptakarékpénztár botránya.

Mint fővárosi tudósítónk jelenti, özv. Vértessy Ivánné, Gölniczky Géza és Janin Alajos ma Ráth Endre ügyvédjük útján feljelentést adtak be a rendőrségnél a Központi Néptakarékpénztár titkára, Horváth Béla, pénztárosa Medgyessy Károly és két ügynöke ellen. A feljelentés elmondja, hogy néhány hónappal azelőtt egy pénzügynök jelent meg Gölniczky Géza dúsgazdag magánzónál és jó üzletre nyújtott neki kilátást. Az ügynök elmondta, hogy Szevera Károly gazdag joghallgatónak, aki csupán kiskorúsága miatt nem tudja még megkapni 800 ezer korona örökségét, 50 ezer korona kölcsönre volna szüksége. Gölniczky belement az üzletbe, mert az ügynök első kétségeit eloszlatva avval, hogy felmutatott egy Szevera névre 50 ezer koronáról szóló, szabályszerűen kiállított betétkönyvet. A betétkönyvet Horvát Béla írta alá és rajta volt a Központi Néptakarékpénztár bélyegzője. Később tudta meg Gölniczky, hogy szélhámosság és csalás áldozata lett. A feljelentés Medgyessy ellen is szól, aki a Néptakarékpénztár pénztárosa, mert állítólag ő is tudott a csalásról, sőt részesült is az összegben. A Néptakarékpénztár ügyvezető igazgatója Udvarny Ferenc orsz. képviselő lévén, bizonyos lapok a takarékpénztár botránya miatt most erősen támadják a néppártot és annak rovására irnak mindent. A világos látás miatt szükséges kijelentenünk, hogy Udvarny Ferenc bankalapításaihoz a néppártnak semmi köze, javarészüket Udvarny még akkor alapította, mikor a függetlenségi párt-hoz tartozott, sőt ez idő szerint nem is tagja a néppártnak.

Udvarny Ferenc manipulációiért a néppártot semmiféle vád nem érheti, mert a nevezett képviselő azonnal kilépett a néppárti képviselők köréből, mikor ott neki egyes hírlapi cikkek nyomán szemrehányásokat tettek. Ennek a levélnek szövege a következő:

Budapest, 1906. május 20.

Nagyméltóságú

Gróf Zichy Aladár urnak

mint az Országos Néppárt elnökének

Budapest.

A közelmúltban a személyemet ért támadásokkal kapcsolatban, teljesen indokolatlanul és határozottan rosszakaratulag némely lap a pártot is támadta. Midőn e fölött sajnálatomnak adnék kifejezést, tisztelettel bejelentem, hogy mivel a rágalmaszások megtorlása okából teljes cselekvési szabadságomra szükségem van, s mivel nem akarom, hogy e küzdelemben a párt belevonassék, a pártkörből az ügy rendezéseig kilépek.

Kiváló tisztelettel

Udvarny Ferenc, s. k.
orsz. képviselő.

Ezt a tényt annak idején az összes lapok konstatálták. Aki ezek után még továbbra is a néppárt bankjáról mer írni ebben az ügyben, tudatosan hazudik és lelkiismeretlenül rágalmas.

* **Személyi hírek.** Tisza István tegnap városunkban időzött. Többek között látogatást tett az alispánnál is, hol referáltatott magának a legközelebbi közgyűlés tárgyairól. A geszti remete valószínűleg jelen lesz a megyei közgyűlésen. — Dr Radu Demeter, nagyváradai gör. kath. püspök tegnap a reggeli vonattal Belényesre utazott, ahol a püspök a karácsonyi ünnepek bekövetkeztéig marad.

* **A főispáni titkár távozása.** Pár hét óta az a hír van városszerte elterjedve, hogy Stauth József főispáni titkár eltávozik városunkból és bevonul a miniszteriumba. Ez a híresztelés tegnap megerősítést nyert. A főispáni titkár ugyanis táviratot kapott a miniszteriumból, melyben a rövid időn belül leendő bevonulását kéri a belügyminiszter. Stauth, Glac Antal főispánnal egyidejűleg jött Nagyváradra, azóta a közigazgatási ügyekben alapos jártassággal vezette a titkári irodát. Helyetteséről még ez ideig nincs szó.

* **Kinevezés.** A magy. kir. belügyminiszter Bihar vármegyében a belényes-ujlaki anyakönyvi kerületbe Moga János jegyzői irnokot anyakönyvvezető-helyettesé nevezte ki.

* **A nőipariskola kérelme.** Szedlarikné Dudinszky Anna nőipariskolája részére vízvezeték és villamos világítást kért, a tanács azonban elutasította a kérelmet. Pedig nagyon helytelenül teszi a tanács, hogy ilyen mostohán bánik ezzel az intézettel, a mely a szeptemberi kiállításon oly fényesen beigazolta életképességét és fejlettségét. Most ismét bő alkalma van a közönségnek, hogy meggyőződjék ezen kiváló intézet szakszerű vezetéséről s arról az igazán szép eredményről, amelyet az iskola már eddig is elért s amelyet büszkén mutathat fel. A mostani karácsonyi kiállításon és vásáron is a szebbnél-szebb női kézimunkák egész halmaza gyönyörködteti a látogatót. Ha a tanács tagjai megtekintenek ezt a remek kiállítást, bizonyára másként vélekednének az intézetről. A tanács határozatát különben megfeleltette a tulajdonos igazgatónak s ma, vagy holnap tárgyalja a felelősséget a közgyűlés. A bizottsági tagok talán másként becsülik meg az iskola működését s heit adnak a teljesen megindokolt kérelemnek.

* **Rákóczi alapítvány.** Mezőgyán község képviselő testülete legutóbb tartott közgyűlésen II. Rákóczi Ferenc fejedelem és bujdosó társainak hazaszállítása alkalmából Rákóczi alapítványt tett. Az alapítvány 200 korona, melynek évi kamatait egy fiú és egy leány iskolás tanuló kapja. Az alapítvány kamatait azok fogják kapni, kik a magyar történelem tanulásban legjobb eredményt tudnak felmutatni.

* **Névmagyarosítás.** Gottlieb Irén nagyváradai lakos a belügyminiszter engedelmével vezeték nevét Garára, Gross Lázár pedig Erdélyi-re változtatta.

* **A hullágető körül kerítése.** Még a nyár folyamán történt, hogy a hullágetőt felülvizsgálták és azt szabálytalannak találták, mivel nincs körül kerítve. A tanács erre elhatározta a körülkerítést. A mérnöki hivatal tegnap terjesztette be a városi tanácshoz a körülkerítésre vonatkozó tervezetet. E szerint a hullágető kemence egy méter és nyolcvancentiméter magas kerítéssel lesz körül véve. A kerítés közönséges deszkából készül és erősen lesz karbolineumozva. A kerítés 740 koronába fog kerülni.

* **XXV. államsorsjáték közös katonai jótékonycélokra.** F. é. decembor 20-án tartják meg ezen sorsjáték húzását. Ezen sorsjáték dusan van ellátva nyereményekkel és a résztvevőknek nagyon kedvező esélyeket nyújt.

A nyeremények száma 18.389 összesen 512.880 korona összegben. A főnyeremény 200.000 korona, azonkívül nyeremények 40.000, 20.000 stb. koronával, melyek készpénzben fizetnek ki. A tiszta jövedelem számos jótékony és közhasznú intézmény támogatására fordítatik. Sorsjegyek á 4 korona dohánytőzsdékben, váltótűzletekben, adó és postahivatalokban stb. kaphatók.

A nagyváradai mezőgazdasági kiállításon nagy diszoklevéllel kitüntetve.

„Hungária“ Galván Művek

Fémáru gyártelep: Minta raktár:
Kossuth Lajos-u. Bémer-tér.

DÉNES BÉLA

NAGYVÁRAD.

Ajánlja saját gyártmányu china-
ezüst evőeszközöket, disztárgyakat
és használati cikkeket gyári áron.

Evőeszközök, alpacca alappal, 12 darab
evő kés, villa vagy kanál 20 korona.
Kopásért a legmesszebb menő jótállást
vállal. Karácsonyi és újévi ajándékok
4 koronától feljebb!

A nagy közönséget tisztelettel meghívom
dusan felszerelt modern minta raktárom
szives megtekintésére minden vétel-
kényszer nélkül. — Nagy képes árjegy-
zékem kívánatra ingyen és bérmentve.

TÁVIRATOK.

A delegáció.

Budapest, dec. 13. (Saját tud. táv.) Az osztrák delegáció mai plenáris ülésén melyen az összes közös miniszterek jelen voltak, két hónapi költségvetési indennitást szavazott meg a közös kormánynak. A provizoriumjavaslat tárgyalása során Klinkowa képviselő éles támadást intézett a hadügyminiszter ellen, amiért a hadsereg szükségletei fedezésére való szállításoknál az ismeretes egyezséget a magyar kormánnyal megkötötte.

Kossuth Ferenc állapota.

Budapest, december 13. Kossuth az állapotában beállt visszaesés miatt az éjszakát nyugtalanul töltötte. Délelőtt jobban volt s pár nap múlva felkelhet. Szerényi ma referált neki az ügyekről. Jekelfalussy meglátogatta a beteget. Ferdinánd bolgár fejedelem Felsőbalogról, ahol tartózkodik, táviratban tudakozódott Szerényitől Kossuthról. Szerényi megköszönte és tudatta, hogy jobban van.

Dalmácia visszacsatolása.

Budapest, dec. 13. (Saját tud. táv.) Zágrábból jelentik: A horvát országgyűlés költségvetési bizottságának mai ülésén Gasparovics dr megsürgette Dalmácia visszacsatolását. Nikolics dr osztályfőnök kijelentette, hogy a felirati vita után azonnal megkezdődik Dalmácia visszacsatolásának ügyében a tárgyalás a magyar kormánnyal, de e kérdésben az osztrák kormánnyal is majd tárgyalni kell.

Potosniák megkérdezte, hogy megvárja-e a kormány a választó reform kérdésében a magyar választójog létrejöttét. Nikolics e kérdésre azt felelte, hogy ez a kérdés Horvátország autonóm

ügye, de a korona kívánja, hogy a választói reform Horvátországban a magyar kormánnyal egyetértésben va öntassék meg.

A horvát felirati vita.

Budapest, december 13. (Saját tud. táv.) Zágrábból írják: A horvát országgyűlésen Winkovics rezolucionista éles szavakkal elítélte a Starcevic-párt fölizati javaslatát és védelmezte a koalíció fölizatát. Winkovics kijelentette, hogy már azért sem lépne be a Starcevic-pártba, mert annak élén idegen áll.

Frank dr közbekiált: Ez mégis szemtelenség.

Erre óriási láрма támadt, fel kellett függetleni az ülést.

IRODALOM.

Felolvasás az Aquinói Szent Tamás Társaságban. Szerdán d. u. 5 órakor felolvasás volt Budapesten az Aquinói Szent Tamás Társaságban, amelyen Nagyváradról dr Krüger Aladár vett részt. Krüger azokra a körülményekre mutatott rá, amelyek a szociáldemokrácia utját előkészítették. Mérlegelte a szociáldemokrácia által elért eredmények jó és rossz oldalait s arra a következtetésre jutott, hogy mai alakjában a szociáldemokrácia gazdasági alapon szervezett politikai párt, amely hatalmi célt tűzött ki magának. Minthogy a szociáldemokrácia hatalmi kérdéssé vált, elvesztette azt a lét alapját, hogy a munkáskérdést ő oldja meg s ez a szerep a keresztényszocializmusra ment át.

Ezt kell fölkarolnia államnak és társadalomnak egyaránt. — A felolvasást igen érdekes vita követte. Dr Hanny Ferenc egyetemi tanár azt vitatta, hogy a magyarországi viszonyok nem éppen a forradalmi szociáldemokrácia számára készítették elő a talajt. Dr Dudek János egyetemi tanár viszont a felolvasó álláspontját fogadta el s néhány erős argumentummal meg is erősítette, Krüger zárószavai után Székely István elnök köszönetét fejezte ki a magas színvonalon álló eszmecsere résztvevőinek s az előadót felhívta, hogy szociális témákról előadásait a társaságban folytassa.

NYILTTÉR.

Vendéglő átvétel!

Van szerencsém tudomására adni a tisztelt vendéglő látogatóknak, hogy a Szabó-féle Köröspárti vendéglőt átvettem és ezt

Komló-kertnek

neveztem.

Isletes magyar konyhával, kitűnő hegyi borral állandó frissen csapolt közkedvelt Nagyváradai sörrel továbbá pontos kiszolgálással vezetem.

Főtörekvésem, hogy az igen tisztelt vendégeim részére kellemes szórakozást nyújtsak és polgári árat. — Hetenkint háromszor cigányzene.

Elvállalok mérsékelt áron társas ebédeket, bankettet, lakadalmat.

Becses pártfogásukért vagyok, teljes tisztelettel

Bors János,

Komló-kert vendéglő,
Körös-utca 1. szám.

VASUTI MENETREND.

Ervényes 1906. évi október 1-től.

Nagyvárad—Budapest						Nagyvárad—Kolozsvár						Püspök-Ladány—Debrecen—Ermihályfalva							
Gy. v.	Gy. v.	Gy. v.	Sz. v.	Sz. v.	V. v.	Gy. v.	Sz. v.	Sz. v.	Sz. v.	Gy. v.	Gy. v.	Gy. v.	Sz. v.	Sz. v.	Sz. v.	V. v.			
Nagyvárad ind.	4 16	2 38	8 43	11 36	11 09	2 30	Nagyvárad ind.	2 18	2 06	4 10	12 41	7 14	Püspök-Ladány ind.	11 20	5 50	1 24	4 00	2 24	6 05
B.-Püspöki			8 52	11 47	11 19	2 44	V. Velence	2 26	2 31	4 17	12 48		Debrecen	12 27	6 51	2 50	5 10	3 56	6 45
Bors				12 05	11 39	3 18	F.-Vásárhely		2 42	4 18	12 59		Ermihályfalva	1 08	7 57	3 47	6 08	4 58	
M.-Keresztes				12 17	11 51	3 38	M.-Telegd	2 51	3 04	4 50	1 22		Ermihályfalva—Debrecen—Püspök-Ladány						
M.-Petert				12 29	12 05	4 04	Elesd	+3 05	3 23	5 08	1 43	7 44	Szállás						
B.-Ujfalu	4 52	3 18	9 21	12 29	12 05	4 04	Rév	3 26	3 50	5 38	2 11	8 05	Ermihályfalva ind.	10 43	6 09	8 02	8 14	5 15	9 14
Sáp				12 47	12 25	4 34	Brátka		4 14	5 66	2 37		Debrecen	12 07	6 26	8 57	4 16	8 10	10 31
Báránd				1 01	12 41	4 36	Bucs		4 36	6 17	2 58		P.-Ladány	1 17		9 44	5 03	0 35	11 29
P.-Ladány	5 39	4 03	10 01	1 45	1 19	6 53	Bucs	4 16	5 02	6 42	3 23	8 51	Debrecen—Nagy-Léta—Vértés						
Szolnok	7 32	5 39	11 38	3 49	3 44		B.-Hunyad	4 52	5 49	7 23	4 03	9 21	Vértés—Debrecen—Nagy-Léta						
Nagy-Káta	8 27	6 34	12 36	5 05	5 10		Kolozsvár	5 51	6 59	8 37	5 15	10 18	Debrecen ind.	9 35	4 31	N.-Léta-Vértés ind.	5 25	1 05	
B.-Pest	9 35	7 50	1 50	6 40	7 10								Sáránd	10 18	5 16	M.-Pályi	5 47	1 38	
Budapest—Nagyvárad						Kolozsvár—Nagyvárad						Szegehalom—P.-Ladány							
Gy. v.	Gy. v.	Gy. v.	Sz. v.	Sz. v.	V. v.	Gy. v.	Sz. v.	Sz. v.	Gy. v.	Gy. v.	V. v.	V. v.	V. v.	V. v.	V. v.	V. v.			
Budapest ind.	9 15	2 35	7 25	5 45	9 00	Kolozsvár ind.	11 10	7 13	6 05	5 23	12 59	Szegehalom ind.	10 20	5 50	P.-Ladány ind.	6 55	2 04		
Nagy-Káta	10 20	3 20		7 54	10 41	B.-Hunyad	12 23	8 47	8 04		2 13	10 45	10 45	6 17	Szerep	7 45	2 40		
Szolnok	11 19	4 15	9 37	9 27	11 52	Csucs	12 55	9 23	8 51		2 44	11 43	11 43	7 15	B.-Udvari	8 22	2 57		
P.-Ladány	12 55	5 45	11 13	11 53	2 09	6 00		9 38	9 06			11 58	11 58	7 30	B.-N.-Bajom	8 22	3 19		
Báránd				12 07	2 21	5 11	Brátka	9 53	9 23			12 09	12 09	7 41	Füzes-Gyarmat	9 14	4 03		
Sáp		6 04		12 24	2 35	5 32	Rév	1 37	10 10	9 42		1 00	1 00	8 32	Szegehalom	9 35	4 28		
B.-Ujfalu	1 33	6 19		12 46	2 53	6 01	Elesd	+1 50	10 27	9 59		3 24	3 24						
M.-Petert				1 00	3 05	6 18	M.-Telegd	2 03	10 41	10 13		3 45	3 45						
M.-Keresztes			12 05	1 14	3 16	6 34	F.-Vásárhely	2 26	10 58	10 30									
Bors				1 28	3 28	6 53	V.-Velence	2 51	11 07	10 39									
B.-Püspöki				1 46	3 34	7 05	Nagyváradra	2 32	11 13	10 37	8 36	4 09							
Nagyvárad	2 11	7 07	12 26	1 48	3 44	7 53													
Nagyvárad—Szeged						Szeged—Nagyvárad						Nagyvárad—Arad							
Sz. v.	Sz. v.	Sz. v.	V. v.	Sz. v.	Sz. v.	V. v.	Sz. v.	Sz. v.	Sz. v.	Sz. v.	Gy. v.	Sz. v.	Sz. v.	Sz. v.	Sz. v.	Sz. v.	Sz. v.	Sz. v.	
Nagyvárad ind.	6 02	10 20	4 45	7 40	Szeged ind.	2 44	3 20	10 52	7 20	N.-Várad ind.	6 02	10 20	4 45	7 10	Arad ind.	4 16	5 10	11 25	9 00
Ósi	6 12	10 30	4 56	7 20	H.-M.-Vásárhely	3 31	4 28	11 34	8 31	Ósi	6 12	10 30	4 56	7 20	Kétegyháza	5 00	6 14	12 34	10 00
Less	6 29	10 48	5 15	7 44	Orosháza	4 19	5 41	12 22	9 58	Less	6 29	10 48	5 15	7 44	Csaba	5 48	6 56	1 38	4 00
Cséffa	6 44	11 03	5 34	8 09	B.-Csaba	5 48	6 56	1 38	4 50	Cséffa	6 44	11 03	5 34	8 09	Gyula	6 10	7 19	2 02	5 00
Szalonta	7 08	11 26	6 02	8 53	Gyula	6 12	7 19	2 02	5 26	Szalonta	7 08	11 26	6 02	8 53	Sarkad	6 33	7 40	2 22	5 00
Kötegyán	7 28	11 44	6 24	9 22	Sarkad	6 33	7 40	2 22	5 54	Kötegyán	7 28	11 44	6 24	9 22	Kötegyán	6 43	7 51	2 32	6 00
Sarkad	7 39	11 54	6 33	9 38	Kötegyán	6 43	7 51	2 32	6 11	Sarkad	7 39	11 54	6 33	9 38	Szalonta	7 08	8 20	2 57	7 00
Gyula	7 59	12 18	6 57	10 09	Szalonta	7 08	8 20	2 57	7 02	Gyula	7 59	12 18	6 57	10 09	Cséffa	7 26	8 40	3 15	7 00
Békés-Csaba	8 25	1 44	7 41	4 49	Cséffa	7 26	8 40	3 15	7 31	Békés-Csaba	8 25	1 44	7 41	4 49	Less	7 43	9 02	3 33	7 00
Orosháza	9 15	2 40	8 59	5 50	Less	7 43	9 02	3 33	7 16	Orosháza	9 15	2 40	8 59	5 50	Ósi	7 59	8 19	3 49	8 00
H.-M.-Vásárhely	10 00	3 27	10 02	7 00	Ósi	7 59	9 16	3 49	8 16	H.-M.-Vásárhely	10 00	3 27	10 02	7 00	N.-Várad	8 10	9 30	4 00	8 00
Szeged	10 45	4 02	10 55	7 55	Nagyvárad	8 10	9 30	4 00	8 31	Szeged	10 45	4 02	10 55	7 55	Arad	8 10	9 30	4 00	8 00
Szekelyhid—Margitta—Sz.-Somlyó.						Sz.-Somlyó—Margitta—Szekelyhid.						Nagyvárad—Ermihályfalva.							
V. v.	Sz. v.	Sz. v.	V. v.	Sz. v.	V. v.	Sz. v.	V. v.	Gy. v.	Sz. v.	Sz. v.	Sz. v.	V. v.	Sz. v.	Sz. v.	V. v.				
Szekelyhid ind.	9 46	6 40	A.-Keresztur	10 30	7 22	Sz.-Somlyó ind.	3 18	1 29	Nagyvárad ind.	6 44	4 25	Ermihályfalva ind.	6 14	5 20					
V.-Abrány	10 44	7 35	Sz.-Nagyfalu	10 44	7 35	Ipp	3 43	2 18	B.-Püspöki	7 10	4 40	Erselind	6 40	6 48					
Monos-Petri	10 55	7 45	Széplak	10 55	7 45	Széplak	4 35	5 55	Bihar	7 35	5 24	Szekelyhid	7 08	6 48					
Margitta	11 40	8 04	Bályok	11 40	8 04	Bályok	4 47	3 08	Paptamási	8 03	5 24	Nagykáglya	7 20	7 02					
Felső-Abrány	11 54	8 17	Száldobágy	11 54	8 17	Száldobágy	5 01	3 24	Gyapoly	8 19	5 37	B.-Dioszeg	7 33	7 22					
Száldobágy	12 19	8 37	Felső-Abrány	12 19	8 37	Felső-Abrány	5 19	3 44	B.-Dioszeg	8 44	5 53	Gyapoly	7 48	7 40					
Bályok	12 37	8 50	Margitta	12 37	8 50	Margitta	5 38	4 22	Nagykáglya	8 57	6 05	Paptamási	8 09	8 06					
Széplak	1 00	9 12	Monos-Petri	1 00	9 12	Monos-Petri	5 48	4 33	Szekelyhid	9 33	6 28	Bihar	8 27	8 33					
Ipp	1 30	9 40	V.-Abrány	1 30	9 40	V.-Abrány	5 58	4 44	Erselind	9 59	6 49	B.-Püspöki	8 52	8 51					
Sz.-Nagyfalu	1 54	9 59	A.-Keresztur	1 54	9 59	A.-Keresztur	6 11	4 58	Ermihályfalva	10 31	7 19	Nagyvárad	9 06	9 08					
Szil.-Somlyó	2 18	10 22	Szekelyhid	2 18	10 22	Szekelyhid	6 50	5 39											
Nagyvárad—Gyoma.						Gyoma—Nagyvárad.						Vésztő—Kötegyán—Hollód.							
V. v.	Sz. v.	V. v.	Sz. v.	V. v.	Sz. v.	V. v.	Sz. v.	V. v.	Sz. v.	V. v.	Sz. v.	V. v.	Sz. v.	V. v.	Sz. v.				
Nagyvárad ind.	5 47	1 30	Gyoma ind.	3 40	2 30	Vésztő ind.	4 45	5 10	Hollód ind.	4 35	11 00								
Ósi	6 07	1 44	Déva-Ványa	4 37	3 26	Okány	5 07	5 28	Mocsár-Gyanta	4 46	11 12								
Uj-Palota	6 22	1 59	Körös-Ladány	5 13	4 02	Gyanta	5 23	5 43	Rippa	5 02	11 33								
Gyires	7 40	2 16	Szegehalom	5 40	4 33	Sarkad-Keresztur	5 36	5 52	Tenke	5 24	12 10								
Körösözög	8 01	2 35	Vésztő	6 12	5 22	Méhkerék	5 52	6 07	Fekete-Tót	5 44	12 32								
Szakáll	7 39	3 03	Kót	6 38	5 52	Kötegyán	6 07	6 21	Fekete-Bátor	6 06	1 00								
Nagy-Tóti	7 55	3 19	Iráz	6 52	6 07	Kötegyán	6 16	6 31	Árpád	6 16	1 11								
Komádi	8 25	3 45	Komádi	7 10	6 38	Pósa	6 29	6 46	Erdő-Gyarak	6 25	1 21								
Iráz	8 42	4 02	Nagy-Tóti	7 22	6 50	Illye	6 48	6 58	Csegő	6 34	1 31								
Kót	9 14	4 25	Szakáll	7 48	7 23	Csegő	7 02	7 13	Illye	6 57	1 51								
Vésztő	9 40	5 02	Körösözög	8 11	7 47	Erdő-Gyarak	7 12	7 23	Pósa	7 07	2 00								
Szegehalom	10 26	5 45	Gyires	8 33	8 12	Árpád	7 21	7 33	Kötegyán	7 19	2 15								
Körös-Ladány	10 47	6 02	Uj-Palota	8 47	8 27	Fekete-Bátor	7 39	7 54	Kötegyán	8 06	2 40								
Déva-Ványa	11 42	7 00	Ósi	9 03	8 46	Fekete-Tót	7 52	8 09	Méhkerék	8 15	2 50								
Gyoma	12 23	7 44	Nagyvárad	9 20	9 05	Tenke	8 17	8 37	Sarkad-Keresztur	8 33	3 10								
Nagyvárad—Belényes—Vaskóh.						Vaskóh—Belényes—Nagyvárad.						Hollód—Kötegyán—Vesztő.							
reggel	d. u.	reggel	d. u.	reggel	d. u.	V. v.	Sz. v.	V. v.	Sz. v.	V. v.	Sz. v.								
Nagyvárad ind.	5 30	4 30	Vaskóh-Barest ind.	4 02	2 00	Vesztő ind.	4 45	5 10	Hollód ind.	4 35	11 00								
Várad-Velence	5 42	4 41	Lunka-Rézbánya (f.m.h.)	4 14	2 13	Okány	5 07	5 28	Mocsár-Gyanta	4 46	11 12								
Rontó 2 sz. órh. (f.m.h.)	5 57	4 56	Rieny 26 sz. órh. (f.m.h.)	4 28	2 29	Gyanta	5 23	5 43	Rippa	5 02	11 33								
Félix-Fürdő (m. h.)	6 07	5 05	Szudries	4 40	2 42	Sarkad-Keresztur	5 36	5 52	Tenke	5 24	12 10								
Kardó (m. h.)	6 24	5 21	Dragonyesd 24 ó. (f.m.h.)	4 51	2 54	Méhkerék	5 52	6 07	Fekete-Tót	5 44	12 32								
Nyárló	7 07	5 58	Belényes	5 10	3 20	Kötegyán	6 07	6 21	Fekete-Bátor	6 06	1 00								
Magyar-Gyepes (m. r. h.)	7 21	6 11	Fenes 22 sz. órh. (f.m.h.)	5 20	3 31	Kötegyán	6 16	6 31	Árpád	6 16	1 11								
Tasádfő (m. h.)	7 39	6 28	Sonkolyos (f.m.h.)	5 31	3 44	Pósa	6 29	6 46	Erdő-Gyarak	6 25	1 21								
Drág-Cséke	7 55	6 43	Belényes-Ujlak (m.h.)	5 43	3 56	Illye	6 48	6 58	Csegő	6 34	1 31								
Magyar-Cséke (f. m. h.)	8 14	7 00	Borz (f.m.h.)	5 52	4 06	Csegő	7 02	7 13	Illye	6 57	1 51								
Dused (f. m. h.)	8 28	7 13	Belényesörvényes	6 01	4 17	Erdő-Gyarak	7 12	7 23	Pósa	7 07	2 00								
Szombatság-Rogoz	9 01	7 45	18. sz. órh. (f.m.h.)*	6 09	4 30	Árpád	7 21	7 33	Kötegyán	7 19	2 15								
Hollód	9 14	7 56	Sólyom	6 28	4 51	Fekete-Bátor	7 39	7 54	Kötegyán	8 06	2 40								
Gyanta (m. h.)	9 30	8 10	Gyanta (m.h.)	6 41	5 12	Fekete-Tót	7 52	8 09	Méhkerék	8 15	2 50								
Sólyom	9 51	8 31	Hollód	6 56	5 39	Tenke	8 17	8 37	Sarkad-Keresztur	8 33	3 10								
Belényesörvényes	10 00																		

Belépési felhívás.

A „Polgári takaré- és segély-szövetkezet”
1907. január 1-én nyitja meg
12-ik évtársulatát.

A szövetkezet kizárólag azon célnak szolgál, hogy kötelező heti befizetések által, apró tőkék gyűjtésével fejlessze s ápolja a takarékosági szellemet, lehetővé teszi, hogy kisebb összegek is gyümölcsöző tőkévé nőhessenek s így mindazoknak, kik keresetüknek csak kis részét tudják félre tenni, szövetkezetünk valóságos gyűjtőpénztára.

A kötelező heti befizetés minden jegyzett üzletrés után 20 fillér, mely 3 évig, vagyis 156 héten át fizetendő, mely idő lejártá után az összegyűjtött tőke osztalékkal együtt kiadatik.

Tagok felvétele s az új törzsbetéti könyvecskék kiadása mai naptól kezdve d. e. 9—12-ig, d. u. 3—5 óráig a szövetkezet hivatalos helyiségében (Kossuth Lajos-utca 4. sz.) eszközöltetik.

Nagyvárad, 1906. november 6.

Az igazgatóság.

A 12-ik évtársulat befizetési napjai:

Hétfőn délután 3—5-ig,
Csütörtök délután 3—5-ig.

Egy-két jó családból való,
2—3 középiskolát végzett fiu
fizetéssel felvétetik

tanulónak
a Szent László nyomdában.

Árlejtési hirdetmény.

Nagyvárad város részére 1907. évre szükséges 869 km. jég beszállításának biztosítása céljából f. évi december hó 18-ik napján délelőtt 10 órakor a városház bizottsági termében nyilvános árlejtés fog tartatni.

Ajánlatot szóval vagy írásban köbméterenkinti egységár felajánlása mellett lehet tenni, mely egységárban a jég termelési, vágási, felrakási, beszállítási, lerakási, bezuzási és beraktározási költségei is bentfoglaltatnak, úgy hogy vállalkozó a teljesen beraktározott jégért a köbméterenkinti egységárnál többet semmiféle címen nem követelhet a várostól.

Szöbéli ajánlattevők az árlejtési feltételeket annak elismeréséül, hogy azokat ismerik s magukra nézve kötelezőknek elfogadják, az árlejtés megkezdése előtt aláírni kötelesek: zárajánlatot tevők pedig ezen körülményt ajánlatukban kötelesek világosan kitenni.

Bánatpénzül egyszáz korona teendő le, mely összeget szöbéli ajánlattevők az árlejtés megkezdése előtt kötelesek alulírott kezeihez lefizetni, zárt ajánlatot tevők részéről pedig az ajánlathoz melléklendő.

Zárt ajánlatok csak a fent kitett határidőig adhatók be.

Az árlejtési feltételek alulírott hivatalos helyiségében a hivatalos órák alatt megtekintethetők.

Nagyvárad, 1906. évi december hó 12-én.

Komlóssy József,
j. és g. tanácsnok, mint az
árverelő küldöttség elnöke.

Ő cs. és apost. kir. Felső gének legfelső elhatározása folytán
A közös katonai jótékony célokra szánt

XXV-ik csász. kir. államsorsjáték.

Ezen az Osztrák birodalomban egyedül törvényesen engedélyezett pészorsjáték 18.389 nyereményt tartalmaz közpénzben 512.880 korona összegben.

A főnyeremény 200.000 koronára rug.

A nyeremények kifizetéseért a cs. kir. lottójövedék kezkeskedik.

A huzás visszavonhatlanul 1906. december 20-án fog megtartatni.

Egy sorsjegynek ára 4 korona.

A sorsjegyek Bécsben a cs. kir. államsorsjátékok osztályánál, III. ker. Vordere Zollamts strasse 7. sz. a. továbbá a lottógyűjtődékekben, dohánytözsdekben, adó-, posta-távirda és vasuti hivataloknál, vál tőzletekben stb. kaphatók. Játéktervek sorsjegyvevők részére ingyen adatnak ki.

A sorsjegyek portómentesen küldetnek szét.

A csász. kir. lottójövedéki igazgatóság (államsorsjátéki osztálya.)

3045 Kj. sz.

Árverési hirdetmény.

Alulírott királyi közjegyző, — Dr Árdeleán Jusztin ügyvéd, mint a Patta Manó örököseinek megbízottja megkeresésére ezennel közhírré teszem, hogy a néhai Patta Manó hagyatéki tömegéhez tartozó következő tárgyak: ezüst női és férfi zsebórák, arany óralánc csüngők, arany fülbevalók, arany inggombok, kis arany kereszték, aranykeretű amulettek, gyöngyök, fali órák, arany karperecek, ezüst szivar és dohány tárcák, ezüst evőeszközök, látcsövek

stb. az 1906 évi december hó 19 és következő napjain d. e. 9—12 és d. u. 3—5 óra között, Nagyváradon, Fő-utca az Orsolya apácák zárdájában levő bolt helyiségében megtartandó nyilvános önkéntes árverésen, — egyenként vagy csoportosítva, — a legtöbbet ígérőnek készpénz fizetés mellett minden áron, azaz a becsáron alól is eladatnak.

Mely árverésre a venni szándékozókat meghívom.

Nagy-Várad, 1906 évi december hó 11-én

Mezey Mihály.
kir. közjegyző

Nagyvárad város

VILLAMOS MŰVE

Értelmezi a n. érd. izzólámpa körtéket tart raktáron 3 legfeljebb 3/4 watt fogyasztóközönséget, hogy izzólámpa körtéket lással gyertyánként, melyek legolcsóbb áron kaphatók. A sima izzólámpa ára darabonként 72 fillér, ha nyílt (matt), színes fényképző-lámpák és mindennemű izzólámpa különlegességek ugyancsak kartell áron kerülnek eladásra. Ugyanott kaphatók nernst-lámpák és osmium-lámpák gyertyánként 1/5 watt fogyasztással.

Csillárok, és villamosmotorok eredeti gyári árak mellett
ivlámpák

kaphatók. A villamos mű igazgatósága elvállalja

villamosvilágítási

erőátviteli berendezések felszerelését, bővítését, átalakítását, javítását, ivlámpák kezelését, hozzáadó szénpálcák szállítását, berakását és minden e szakmába vágó munkálatokat a legolcsóbb ár mellett

Nagyobb megrendeléseknél megfelelő engedmény. Költségvetés ingyen.

Az 1906 évi december hó 1-én esedékes

4%-os magyar koronajáradék
és **4%-os magyar jelzalog sorsjegyek**
szelvényeit

már november 20-tól kezdve

minden levonás nélkül pénztárunknál beváltjuk.

Biharmegyei Takarékpénztár.

Értesítés.

A Leszámitoló és Jelzálogbank részvénytársaság igazgatósága részvényeseinek 1906 november 25-én megtartott közgyűlésén hozott határozata értelmében a társaság részvénytőkéjét 500000 koronával

m á s f é l m i l l i ó,

azaz egymillió ötszázezer koronára felemeli a következő módzatok mellett:

1. Kibocsájtának 2500 darab új részvény 200 korona névértékkel.

2. Minden új részvényért a részvénytőkére 200 korona, a tartaléktőkére 100 korona, összesen tehát 300 korona fizetendő: azonfelül a részvény kiállítására és illeték fejében 3 korona.

3. A részvények értékében 50%, azaz százötven korona fizetendő, míg a másik 50%, azaz százötven korona, valamint a 3 korona kiállítási díj legkésőbb 1906 december 31-ig. Ezen időpontig a befizetett összegek után 50 százalék kamat térül vissza, míg ellenben a késedelmes fizetők 1907 január 1-től számított 6 százalék kamatot tartoznak fizetni.

4. A részvényesek az új részvényre elővételi joggal bírnak s pedig aképpen, hogy két darab régi részvényre egy új részvény jegyezhető.

5. Az új részvények a régiekkel mindenben egyenlők s már az 1907. üzletév jövedelmében részesednek.

6. A részvényesek elővételi jogukat részvényeik bemutatásával 1906. évi december 15. napjáig bezárólag gyakorolhatják, míg a részvényjegyzés zárhatárideje 1906. december 20-ik napja.

Nagyvárad, 1906. november 25.

Leszámitoló és Jelzálogbank részvénytársaság igazgatósága.

A Nagyvárad Hitelbank takarékszövetkezet 1907 január 1-én nyitja meg

V-ik évtársulatát.

Beiratkozni már most lehet a szövetkezet helyiségében.

Kossuth Lajos-utca 10. szám.

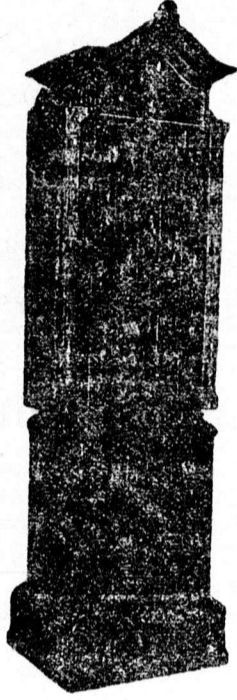
Szab. „RAPID“ Gyorsfűtő készülék

értékesítő vállalat

Nagyvárad, Pável-utca 6. szám.

TELEFON 352.

TELEFON 352.

Van szerencsénk a mélyen tisztelt közönséget értesíteni, hogy megrendeléseket a szab.

„RAPID“ gyorsfűtőkészülékre

már elfogadunk és azon helyzetben vagyunk, hogy azokat a leggyorsabban szállíthatjuk.

Szabadalmunk alkalmazása által a cserépkályha gyorsfűtővé alakul át és a következő előnyökkel bír:

1. A cserépkályha a tüzelőanyag meggyújtása után azonnal fűt; a hőfejlesztés szabályozható, egy szoba alig 10—15 perc alatt kiűthető.

2. A „Rapid“-dal való fűtés 50—60 százalék tüzelőanyag megtakarítást eredményez.

3. A „Rapid“ cshával való fűtés egészséges, mert a levegőt nem pörköli, mint például az izzó vaskályha.

4. A „Rapid“ készülék minden már meglévő kályhán is könnyen alkalmazható.

5. A „Rapid“ külsőleg szép és tetszetős s bármely cserépkályhának díszére válik.

6. A „Rapid“ készülék a cserépkályháról tetszés szerint levehető és ismét visszahelyezhető.

7. A „Rapid“ beszerzése nem drága, a beszerzési költségek már egy fűtési idény alatt megtérülnek a fűtőanyag megtakarítás által.

8. A cserépkályha a Rapiddal való felszerelés dacára eddigi összes jó tulajdonságait megtartja (a meleget bosszan tartja.)

9. A „Rapid“ berendezés javításra nem szorul, mert tűz közvetlen nem éri.

10. A „Rapid“ meleg iránti érzékenysége meglepő: már egy iv papír elégetése a „Rapid“ elületen érezhető meleget áraszt.

Olcso árak nagyság és minőség szerint. A „Rapid“-ot bármelyik kályhás beállítja, mert célra mintával láttatik el.

Tisztelettel:

Szab. „Rapid“ gyorsfűtőkészülék értékesítő vállalat.

„Első nagyváradai cipő és csizmagyár,“ Moskovits Farkas és Társa ajánlja

elsőrendű kézimunka

cipő és csizma

kézi tményeit.

Nagyvárad, Kossuth-u. 5. szám
(volt rendőrségi épület.)

